

Η εθνική μας απομόνωση

Του Τάκη Θεοδωρόπουλου

Δεν ξέρω αν η σκηνοθεσία του Καστελλόριζου θα μείνει στη μεγάλη ιστορία του μικρού μας έθνους. Ήταν το πορτρέτο ενός σχεδόν εξηντάχρονου Γεωργίου Ανδρέα Παπανδρέου, ευθυτενούς, καλοδιατηρημένου, να απαγγέλλει με τη στοιχειώδη σύνταξη των ελληνικών του ένα κείμενο το οποίο εμφανώς είχε αποστηθίσει, για να ανακοινώσει τη μάχη των μαχών για τη σωτηρία της χώρας. Το φόντο ήταν σημαδιακό: το τοπίο του αιγαιοπελαγίτικου νησιού, σύμβολο του αναλλοίωτου εσαεί ελληνικού αισθήματος. Ήταν η αρχή της μεγάλης ψευδαίσθησης μιας κοινωνίας που έπρεπε να αλλάξει με τη διαδικασία του επείγοντος, χωρίς όμως να προδώσει το αίσθημα που την είχε φέρει ως το μη αναστρέψιμο σημείο της εθνικής μας θλάξης.

Όλοι πιστεύαμε, όλοι θέλαμε να πιστέψουμε πως σε ένα χρόνο, άντε δύο το πολύ, η ζωή θα ξανάβρισκε τους ρυθμούς και τις συνθήκες της.

Τρίαμιση χρόνια μετά, κανείς δεν μιλάει για το Καστελλόριζο. Πρωθυπουργός είναι ο Αντώνης Σαμαράς, ο άνθρωπος που τότε ήταν αντίπαλος του σχεδίου σωτηρίας και τώρα το υπερασπίζεται και παλεύει να το εφαρμόσει, ο Γεώργιος Ανδρέα Παπανδρέου βιοπορίζεται δίνοντας διαλέξεις, το δε κόμμα του είναι ένα αφυδατωμένο υπόλειμμα αυτού που κάποτε υπήρξε. Η εποχή εκείνη και οι ψευδαισθήσεις της μοιάζουν μακρινές, σαν να ανήκουν σε άλλο κεφάλαιο της Ιστορίας. Η σκηνοθεσία του Καστελλόριζου, αν μείνει στην Ιστορία, θα μείνει ως η πρώτη σκηνή της ελληνικής μελαγχολίας.

Η στοιχειώδης ειλικρίνεια απαιτεί τη δυσμενή παραδοχή. Η τριετής προσπάθεια εφαρμογής των Μνημονίων δεν είναι παρά η προέκταση της ευρωπαϊκής πορείας της Ελλάδας. Στους καιρούς της πτώχευσης πορευτήκαμε με τον ίδιο τρόπο που πορευόμασταν στους καιρούς της ευμάρειας. Χωρίς

πολιτικό σχέδιο προσαρμογής σε μια πραγματικότητα που ξεπερνούσε και τα σύνορα της χώρας μας, και τα σύνορα της γλώσσας μας, και τα όρια της νοστορπίας μας.

Υπογράψαμε τα Μνημόνια με τον ίδιο τρόπο που αποδεχόμασταν όλες τις ευρωπαϊκές συνθήκες. Διαβεβαιώνοντας τους εταίρους μας πως θα ακολουθήσουμε τις συνθήκες

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

χωρίς να ξέρουμε ακριβώς τι σημαίνουν για εμάς, έχοντας την ψευδαίσθηση πως, εντέλει, θα τις προσαρμόσουμε στα μέτρα μας.

Δεν ξέρω αν είχαμε τις δυνατότητες και τη δύναμη να αντιπροτείνουμε το εθνικό μας σχέδιο. Αυτό όμως που όλοι ξέρουμε είναι ότι εθνικό σχέδιο δεν υπήρξε. Απλώς μια συνεχής άσκηση υποκριτικής απέναντι σε μια Ευρώπη που εμείς τη θεωρούσαμε δεδομέ-

νη, χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη πως η σημερινή Ευρώπη δεν είναι δεδομένη η δική μας συμμετοχή στο μέλλον της. Ακόμη και στη χειρότερη εκδοχή, στην προοπτική διάλυσης της σημερινής Ένωσης, ο Γάλλος, ο Ιταλός, ο Ιρλανδός ή ο Ισπανός δεν θα χάσουν το ευρωπαϊκό αίσθημα. Ο Έλληνας όμως, εμείς, θα βυθιστούμε

οριστικά και αμετάκλητα στη μελαγχολία της μοναξιάς μας.

Μέχρι πέρυσι ο κ. Σαμαράς μιλούσε για την εκπόνηση ενός νέου εθνικού αφηγήματος, μεταμοντέρνος ευφημισμός του εθνικού σχεδίου. Τον Δεκέμβριο του 2013, με τα δύο μεγάλα πανεπιστήμια κλειστά, τα γεροντάκια να εκλιπαρούν για ιατρική περίθαλψη και το κέντρο της Αθήνας να μυρίζει καυσόξυλο, το ξέχασε κι αυτό. Μιλάει για τη διατήρηση του

μειωμένου ΦΠΑ στην εστίαση και το μεγάλο εθνικό ζήτημα είναι ο τρόπος φορολόγησης των ακινήτων. Η πολιτική που υποσχόταν, πως με την υπό όρους τήρηση των Μνημονίων η Ελλάδα θα γλιτώσει από τον εγκλεισμό της, αποδείχθηκε ψευδαίσθηση. Την ελληνική μελαγχολία την τροφοδοτεί το αίσθημα της απομόνωσης. Και ο κίνδυνος του ιδρυματισμού είναι ορατός, απλός, καθημερινός. Κανείς δεν θέλει να ζήσει στη Βενεζουέλα της Μεσογείου, ούτε καν όσοι θαυμάζουν τη Βενεζουέλα της Λατινικής Αμερικής. Η Ελλάδα κινδυνεύει να γίνει ένα στρατόπεδο πτηνών, που δεν θα τους αφήνουν να πεθάνουν, όμως οι ίδιοι θα συνεχίσουν να ζουν τη σερνάμενη ζωή τους.

Ως τότε θα αντέχουμε να μας απογοητεύει ο εαυτός μας; Ως τότε θα αντέχουμε να σκωνόμαστε από το κρεβάτι το πρωί έχοντας χάσει την εμπιστοσύνη μας στον εαυτό μας και στις δυνάμεις μας; Ελάτε τώρα. Πι-

στεύει κανείς πως η πολιτική μας τάξη, σύμπασα, είναι σε θέση να εκπονήσει μια στρατηγική που θα μας βγάλει από την απομόνωση; Για φανταστείτε τη χώρα όπου οι Ταμάλιοι και οι Λαφαζάνηδες του κόσμου τούτου ορίζουν τις τύχες της.

Σήμερα το πρόβλημα της χώρας είναι να κρατήσει τα σύνορά της ανοικτά. Και δεν αναφέρομαι στα πολιτισμικά μας σύνορα, αυτά που εξ απαλών ονύχων οργάνωσαν την καλλιέργεια και την παιδεία μας και κρατούσαν το βλέμμα μας στραμμένο προς τις κατακτήσεις του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Αυτά που και σήμερα ακόμη μας επιτρέπουν να μειδιούμε ειρωνικά όταν ακούμε έναν Πελεγρίνη να καθυβρίζει τον διεθνούς κύρους αστροφυσικό Κατσάνεβα και τον φιλόσοφο Νεχαμά. Και είναι το μειδίαμα αυτό το ιδανικό αντίδοτο στη μελαγχολία.

Η ΑΥΓΗ

Το ποτήρι ξεχειλίσει

Κατά τη σύγχρονη κυβερνητική αφήγηση που διαδέχθηκε την εαρινή περί success story, το «ποτήρι είναι μισογεμάτο», όπως το διατύπωσε η κ. Μέρκελ και έκτοτε επαναλαμβάνουν οι κ. Σαμαράς και Βενιζέλος.

Αν ληφθεί υπ' όψιν ότι για πρώτη φορά τις τελευταίες δεκαετίες στη Βουλή συζητείται ένας προϋπολογισμός «ανοιχτός» σε συμπληρωματικό τους επόμενους μήνες, οι εκθέσεις του ΟΟΣΑ και της BlackRock καθώς και η προειδοποίηση Προβόπουλου προς τις ελληνικές τράπεζες περί άλλων «δύο χρόνων ύφεσης», γίνεται βάσιμη η εκτίμηση ότι τελικώς το ποτήρι είναι «μισοάδειο». Υπάρχουν όμως εξελίξεις που υποσιάζουν ότι τα πράγματα είναι πολύ πιο σοβαρά και, πάντως, η στάθμη δεν βρίσκεται περί της μέσης.

Ο ΟΟΣΑ μάς πληροφορεί ότι η ζώνη της φτώχειας στην Ελλάδα διαρκώς διευρύνεται, η Eurostat διευκρινίζει ότι στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού κινείται το 35% των Ελλήνων, η ΕΛΣΤΑΤ παραδέχεται ότι ένας στους τέσσερις εργαζόμενους λαμβάνει μισθό φτώχειας (κάτω των 475 ευρώ), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ προειδοποιεί ότι το ασφαλιστικό θα καταρρεύσει πλήρως το 2016, ενώ το υπουργείο Εργασίας με τον διοικητή του ΙΚΑ μεριμνούν ώστε από το 2015-16 να υπάρχει σύστημα «εθνικής σύνταξης» 360 ευρώ με μεταβλητό συμπλήρωμα ιδιωτικής ασφάλισης -αναλογικό των χρημάτων που διαθέτει καθένας- και, το σημαντικότερο στοιχείο, με τα πρώτα κρύα του χειμώνα κάθε μέρα ένας άνθρωπος χάνει ή κινδυνεύει να χάσει τη ζωή του από φωτιά στο σπίτι του επειδή αδυνατεί να πληρώσει το ρεύμα και καταφεύγει σε πρωτόγονες πηγές θέρμανσης. Με λίγα λόγια, όλοι οι διεθνείς οργανισμοί

παραδέχονται ότι η Ελλάδα απομακρύνεται από τη Δυτική Ευρώπη και πλησιάζει προς την πρώην «ανατολική». Ενδεχομένως να βρίσκεται ήδη εκεί, αφού αρκετές από τις πρώην ανατολικές χώρες την έχουν ξεπεράσει σε αρκετούς τομείς. Αυτό, άλλωστε, είναι και ο ομολογημένος στόχος των Μνημονίων.

Η ειρωνεία είναι ότι αν συνεχιστεί η πολιτική των Μνημονίων για να εξαιρεθούν «τα τελευταία κατάλοιπα του υπαρκτού σοσιαλισμού», όπως προσπαθεί ο Αντ. Σαμαράς, η Ελλάδα θα αρχίσει να απομακρύνεται και από τις χώρες του πρώην «υπαρκτού σοσιαλισμού» και να κινείται προς άλλους κόσμους. Και αυτό γιατί στις χώρες του «ανατολικού μπλοκ» κοντά στα τόσα αρνητικά υπήρχαν και ορισμένα συστήματα δημόσιας - κρατικής περίθαλψης και παιδείας που στην Ελλάδα του 2013 αντιμετωπίζονται, προφανώς, ως «κατάλοιπα» που πρέπει να εξαλειφθούν. Και αυτό κανείς δεν το θέλει, αριστερός ή δεξιός.

Εν κατακλείδι, ο κοινωνικός αναβρασμός που παρατηρείται το τελευταίο δίμηνο αλλά και οι έντονες διεργασίες στους κόλπους των κομμάτων του κυβερνητικού συνασπισμού μαρτυρούν πιθανότατα ότι «το ποτήρι ξεχειλίσει».

ΤΟ ΒΗΜΑ

Το βλέμμα στην Εθνική Ελλάδας για την οικονομική έκπληξη το 2014

Κώστας Μήλας, Καθηγητής Χρηματοοικονομικών στο University of Liverpool.

Τόσο το Υπουργείο Οικονομικών όσο και το Δ.Ν.Τ. προβλέπουν αναιμική ανάπτυξη 0,6% το 2014.

Το Δ.Ν.Τ. προβλέπει επίσης ότι η ανεργία θα παραμείνει στο εξαιρετικά απαγορευτικό 26%. Ποια η πιθανότητα να βελτιώσουμε τις οικονομικές μας επιδόσεις το 2014;

Το «παιχνίδι» δεν πρέπει να θεωρείται χαμένο ιδιαίτερα μετά την κλήρωση του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Η Ελλάδα κληρώθηκε στον ίδιο όμιλο με Κολομβία, Ιαπωνία και Ακτή Ελεφαντοστού και ο γράφων πιστεύει ακράδαντα (όπως και τόσοι άλλοι) ότι μπορούμε να προκριθούμε στην επόμενη φάση.

Έχει παρατηρηθεί ότι οι νίκες εθνικών ποδοσφαιρικών ομάδων σε διεθνή ποδοσφαιρικά πρωταθλήματα δημιουργούν καταναλωτική ευφορία κατ'οίκον, με αποτέλεσμα την αύξηση της εγχώριας καταναλωτικής δαπάνης, και κατά συνέπεια, την επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Στην περίπτωση της Ελλάδας αυτό έχει ιδιαίτερη βαρύτητα ειδικά εαν αναλογισθεί κανείς ότι η κατανάλωση αντιστοιχεί στα 2/3 του ΑΕΠ.

Αναφέρουμε ως χαρακτηριστικό παράδειγμα το 2000, όταν η Γαλλία (νικήτρια στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα των Βελγίου-Ολλανδίας) κατέγραψε ανάπτυξη της τάξης του 4,1%, υπερβαίνοντας κατά πολύ τον μέσο ρυθμό ανάπτυξης της προηγούμενης 10ετίας. Κάτι ανάλογο συνέβη το 2006, όταν η Ιταλία (νικήτρια στο Μουντιάλ της Γερμανίας)

κατέγραψε ανάπτυξη της τάξης του 2%, υπερβαίνοντας τον μέσο ρυθμό ανάπτυξης της προηγούμενης 5ετίας.

Ας μην λησμονούμε βέβαια και το 2004, όταν η νίκη της Εθνικής Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα της Πορτογαλίας, υποβοηθούμενη ασφαλώς και από τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, συνέβαλε σε αύξηση του ΑΕΠ που ξεπέρασε το 4,5%, καταγράφοντας έτσι έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης στη χώρα μας κατά τη διάρκεια της τελευταίας 35ετίας.

Επιστρέφοντας στη σημερινή οικονομική (και ποδοσφαιρική) πραγματικότητα, θετικές εξελίξεις καταγράφηκαν και στην Ισπανία, της οποίας η πιθανότητα πτώχευσης βάσει των ασφαλιστικών κινδύνων (γνωστά και ως Credit Default Swap premia) μειώθηκε κατά 5 ολόκληρες ποσοστιαίες μονάδες (!!!) αμέσως μετά τη Ισπανική νίκη στο Μουντιάλ της Νότιας Αφρικής (το 2010).

Έχοντας λοιπόν τα παραπάνω κατά νου, μια καλή πορεία στη Βραζιλία, ειδικά εαν προκριθούμε στους 16(!) μπορεί να πυροδοτήσει αύξηση της κατανάλωσης, ενίσχυση του ΑΕΠ πέρα από τις σημερινές προβλέψεις και μεγαλύτερη (από την προβλεπόμενη) αποκλιμάκωση της ανεργίας. Με άλλα λόγια, αφού οι διαρθρωτικές αλλαγές (και δη η διαθεσιμότητα) δεν προχωράνε (βλέπε για παράδειγμα το Βατερλώ στον τομέα της Παιδείας) ας εναποθέσουμε τις (όποιες) ελπίδες μας στην Εθνική Ελλάδα.